

OCENA ŚRÓDOKRESOWA - SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI IPB

Temat pracy badawczej: Życie i twórczość Michaliny Janoszanki (1884–1952).

Problematyka badawczo-konserwatorska malarstwa na szkle na przykładzie prac artystki

Promotor: dr hab. Anna Sękowska, prof. ASP

Promotor pomocniczy: dr Maria Goryl

Fotografia Michaliny Janoszanki, Muzeum im. Jacka Malczewskiego w Radomiu

Michalina Janoszanka, „św. Teresa od Dzieciątka Jezus”, malarstwo na szkle, 1926 (?), zbiory Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego

WPROWADZENIE

Prowadzone przeze mnie badania w ramach pracy doktorskiej dotyczą życia i twórczości Michaliny Janoszanki (1884–1952) oraz problematyki badawczo-konserwatorskiej malarstwa na szkle na przykładzie prac artystki. Praca skupia się na trzech zasadniczych obszarach, pierwszy z nich dotyczy poszukiwania informacji o Michalinie Janoszance, drugi obejmuje badania fizyko-chemiczne wybranych obrazów na szkle Janoszanki, a trzeci stanowi proces konserwacji jednego z nich („św. Teresa od Dzieciątka Jezus”) ze zbiorów Muzeum Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego.

Życie i twórczość Michaliny Janoszanki, urodzonej w Rzeszowie ale mocno związanej z Krakowem, do tej pory nie zostały jeszcze przez nikogo w pełni rozpoznane. Michalina Janoszanka znana dzisiaj głównie jako modelka z obrazów Jacka Malczewskiego, była wykształconą artystką i polską przedstawicielką profesjonalnego malarstwa na szkle. Dotychczas ten rodzaj malarstwa rozpatrywany był wyłącznie w kategoriach sztuki ludowej, również w kręgach uczelni wyższych i muzealnych. Malarstwo na szkle jako odrębna technika oraz jako problem konserwatorski jest zagadnieniem niszowym. Znacznie więcej informacji w tym zakresie można odnaleźć w literaturze obcojęzycznej. Na tym tle Michalina Janoszanka może być porównywana jedynie w odniesieniu do zagranicznych profesjonalnych twórców pracujących w tej samej materii, chociażby takich jak: Wassily Kandinsky, Max Picard, Franz Marc, Heinrich Campendonk czy August Macke. Sam Jacek Malczewski tak mówił o Janoszance: *„Żebyś ty duszo pojechała do Francji albo do Włoch, tamby się na twoich szklach malowanych poznali”*. Michalina Janoszanka tworzyła obrazy na szkle „techniką, której sama jest wynalazczynią”. Malarstwo na szkle cechuje się skomplikowaną problematyką konserwatorską, co ma nieodłączny związek ze sposobem jego powstawania (z niem. *Hinterglasmalerei*, maluje się od rewersu szyby w sposób odwrotny do standardowej kolejności). Wyzwanie stanowi zatem zarówno rozpoznanie samej techniki wykonywania przez Janoszanke obrazów na szkle jak i ich konserwacja.

W ramach swojej pracy doktorskiej gromadzę informacje o Michalinie Janoszance poprzez poszukiwanie materiałów o artystce i ich weryfikowanie, odnajdywanie i katalogowanie jej prac malarskich ale również pozycji tekstów literackich, ilustracji do książek i czasopism, których także była autorką. Ustalam używane przez Janoszanke materiały malarskie, w tym farby i media, planuję przedstawić genezę malarstwa artystki, zmiany i wpływy w jej sztuce oraz podejmowane tematy. Obraz na szkle Janoszanki z wizerunkiem „św. Teresy od Dzieciątka Jezus” (KUL) w pracach badawczych stanowi dla mnie punkt odniesienia do interpretacji wyników badań innych obrazów artystki w tej technice. Ponadto obraz ten ze względu na bardzo zły stan zachowania reprezentuje problemy malarstwa na szkle z przyczepnością warstwy malarskiej do nietypowego podłoża, co jest powszechne wśród tego typu prac Janoszanki – głównie w obszarze czarnego tła (zjawisko powtarza się w wielu jej obrazach). W ramach swojej pracy doktorskiej oprócz rozpoznania warsztatu Janoszanki chcę poznać zależność używanych przez nią materiałów i techniki do trwałości jej obrazów na szkle i znaleźć sposób na zachowanie odspojonych fragmentów warstw malarskich.

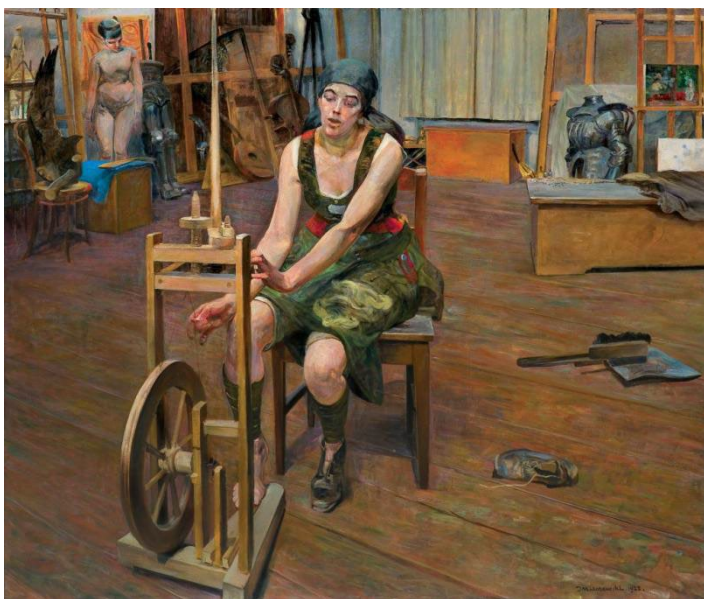
Z powodu prowadzenia długotrwałych badań termin kształcenia w szkole doktorskiej został przedłużony o jeden rok, co zostało uwzględnione w harmonogramie prac w IPB i w przedłożonym sprawozdaniu.

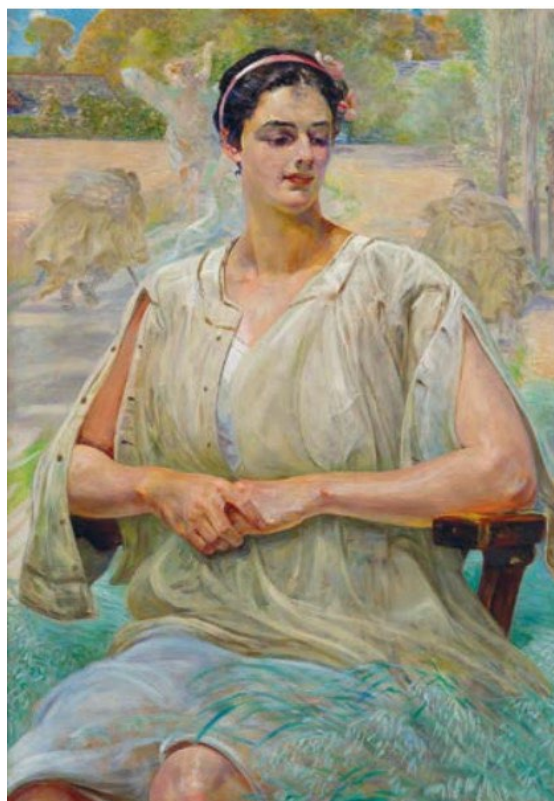
Fotografia Michaliny Janoszanki, zbiory Towarzystwa Przyjaciół Sztuk Pięknych w Krakowie

Konstanty Laszczyński, *Portret Michaliny Janoszanki*, ok. 1908, [źródło](#)

Jacek Malczewski, *Pożegnanie z pracownią. Przędka*, 1922, olej na płótnie, Michalina Janoszanka jako modelka, [źródło](#)

Jacek Malczewski, *Niewola, Wojna, Wolność* – tryptyk, 1917, olej na płótnie, fragment z Michaliną Janoszanką jako modelką, [źródło](#)

ZAKŁADANE EFEKTY BADAWCZE

1. Zgromadzenie informacji o życiu i twórczości Michaliny Janoszanki (przedstawienie odnalezionych materiałów).
2. Ustalenie prawdopodobnej techniki i technologii malarstwa na szkle Michaliny Janoszanki na podstawie badań fizyko-chemicznych jej wybranych obrazów i analizy porównawczej.
3. Próba rozpoznania przyczyn zniszczeń warstwy malarskiej na szkle i określenia najlepszych środków do jej konsolidacji na obrazie *św. Teresa od Dzieciątka Jezus* Michaliny Janoszanki (KUL).
4. Konserwacja obrazu na szkle Michaliny Janoszanki *św. Teresa od Dzieciątka Jezus* (KUL).

Fragment obrazu na szkle Michaliny Janoszanki, „*św. Teresa od Dzieciątka Jezus*”, 1926 (?), zbiory KUL, widoczny precyzyjny detal, fot. P. Gąsior.

Fragment obrazu na szkle Michaliny Janoszanki, „*św. Teresa od Dzieciątka Jezus*”, 1923, kościół św. Anny w Krakowie, widoczny precyzyjny detal i podpis artystki, fot. P. Gąsior.

Etap 1: Kwerendy archiwalne, konsultacje.

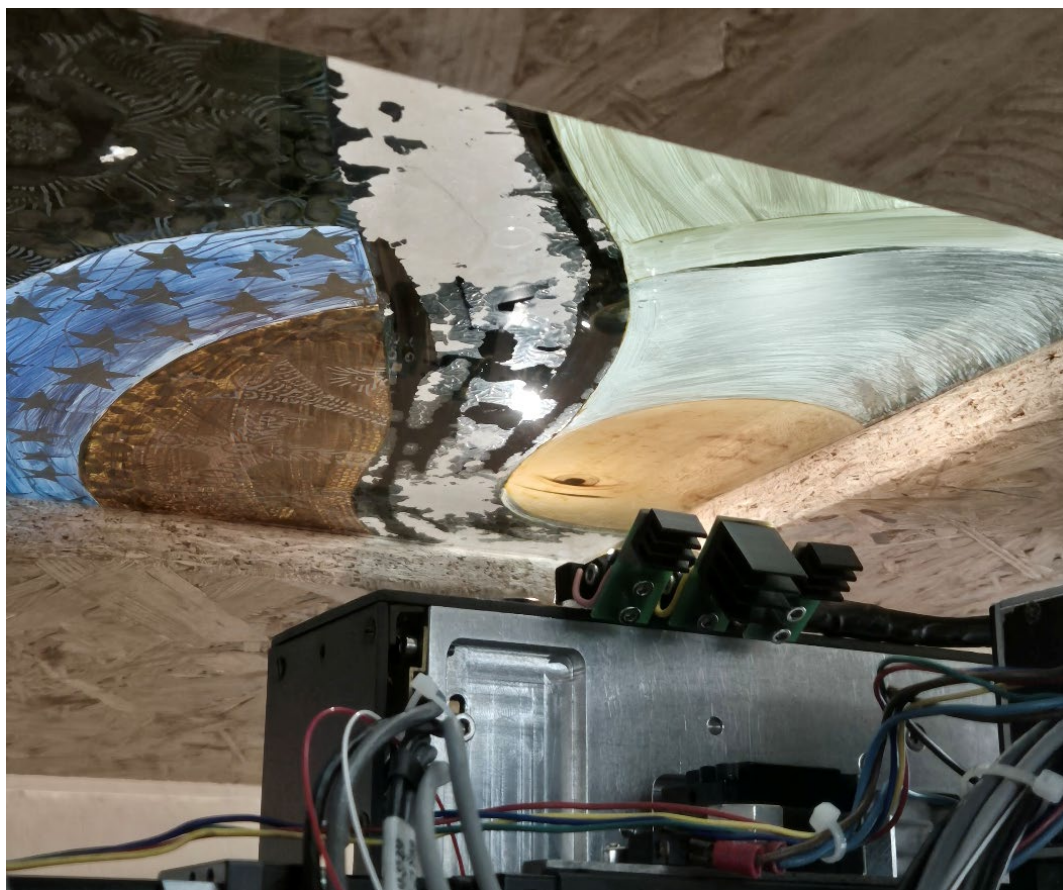
Wykonane dotychczas kwerendy archiwalne pozwoliły mi na odnalezienie spuścizny rękopisów po Michalinie Janoszance, których odczytanie jest wyjątkowo trudne i czasochłonne, jednakże stanowią one bezcenne źródło wiedzy o życiu i twórczości Janoszanki. Weryfikacja odnajdowanych materiałów pozwoliła mi dotychczas na ustalenie relacji rodzinnych i społecznych artystki, w tym jej pozycji społecznej wśród ówczesnej elity kulturalnej Krakowa, ale także na ustalenie podstawowych faktów, jak chociażby dokładną datę urodzenia i śmierci Janoszanki, które w dotychczasowej skąpej literaturze pojawiają się błędnie (w obiegu publicznym funkcjonuje: ur. 29 września 1889 w Rzeszowie, zm. 12 czerwca 1952 w Krakowie, a według odnalezionych przeze mnie dokumentów poprawne dane to: ur. 29 września 1884 w Rzeszowie, zm. 10 lipca 1952 w Krakowie). Ponadto dzięki wykonanym kwerendom gromadzę odnajdowane dzieła plastyczne i literackie Janoszanki.

Etap 2: Złożenie projektu badań o bezpłatny dostęp do aparatury badawczej E-RIHS.

Złożyłam projekt badań (wniosek dwuletni) o bezpłatny dostęp do aparatury badawczej E-RIHS.PL i otrzymałam dostęp do infrastruktury badawczej (<https://www.e-rihs.pl/index.php/9ty-nabor-wnioskow-malarstwo-na-szkle/>; kierownik: mgr Anna Litwin, kierownik naukowy: dr Maria Goryl). W ramach przyznanego dostępu do infrastruktury badawczej zostały mi przyznane nieodpłatnie następujące badania:

- ✓ Optyczna Koherencyjna Tomografia (OCT): Uniwersytet Mikołaja Kopernika, prof. dr hab. Piotr Targowski, dr hab. Magdalena Iwanicka, prof. UMK,
- ✓ Interferometria plamkowa (DSPI): Instytut Katalizy i Fizykochemii Powierzchni im. Jerzego Habera PAN, dr Marcin Strojecki,
- ✓ Chromatografia gazowa sprzężona ze spektrometrią mas (GC-MS): Uniwersytet Wrocławski, dr Barbara Łydzba-Kopczyńska prof. UWr,
- ✓ Skaningowa mikroskopia elektronowa ze spektrometrią dyspersji energii SEM-EDS: Uniwersytet Wrocławski, dr Barbara Łydzba-Kopczyńska prof. UWr,
- ✓ Spektroskopia Ramana: Uniwersytet Wrocławski, dr Barbara Łydzba-Kopczyńska prof. UWr,
- ✓ Wysokosprawna chromatografia cieczowa połączona z detektorem spektrofotometrycznym i detektorem spektrometrii mas z jonizacją poprzez elektrorozpraszanie (HPLC-UV-Vis-ESI MS): Politechnika Warszawska, dr hab. inż. Katarzyna Lech,
- ✓ Spektrometria mas z jonizacją w plazmie indukcyjnie sprzężonej po ablacji laserowej (LA-ICP-MS): Uniwersytet Warszawski, dr hab. Barbara Wagner, prof. ucz.,
- ✓ Rentgenowska Dyfraktometria Proszkowa (XRPD).

➤ Stopień realizacji etapu: 100%

Zdjęcie w trakcie wykonywania badania OCT przy obrazie „św. Teresa z Dzieciątkiem Jezus” (KUL), fot. A. Litwin.

Etap 3: Badania fizyko-chemiczne wybranych obrazów Michaliny Janoszanki (na Wydziale Konserwacji oraz w ramach złożenia projektu do E-RIHS).

W ramach swojego doktoratu zgodnie z planem badawczym wykonałam badania fizyko-chemiczne pięciu obrazów na szkle Michaliny Janoszanki, a trzy pozostałe są w trakcie badań na Wydziale Konserwacji i Restauracji Dzieł Sztuki w Krakowie. Zbadane obrazy:

- ✓ *św. Teresa od Dzieciątka Jezus* (KUL)
- ✓ *św. Teresa od Dzieciątka Jezus* (kościół św. Anny w Krakowie)
- ✓ *św. Teresa od Dzieciątka Jezus* i *dwie stacje drogi krzyżowej* (Jezuici w Krakowie)
- ✓ *Rajski ptak* (zbiory prywatne) – w trakcie
- ✓ *Rajski ptak* (zbiory prywatne) – w trakcie
- ✓ *Pejzaż egzotyczny* (zbiory prywatne) – w trakcie

Obecnie na Wydziale w pracowni Zakładu Chemii i Fizyki Konserwatorskiej znajdują się przetransportowane trzy obrazy z prywatnych zbiorów (dwa obrazy „Rajski ptak” oraz „Pejzaż egzotyczny”) i są przy nich wykonywane badania.

Zgodnie z indywidualnym planem badawczym przy obrazach na szkle Michaliny Janoszanki wykonane zostały badania:

- ✓ fotografie w światłach analitycznych: (w świetle widzialnym VIS, ultrafioletowym UV), wyk. Paweł Gąsior,
- ✓ radiografia cyfrowa RTG), wyk. dr Maria Goryl,
- ✓ FTIR (Fourier-Transform Infrared Spectroscopy) spektroskopia fourierowska w podczerwieni), wyk. Anna Ryłko,
- ✓ MA-XRF (Macro X-Ray Fluorescence) makro fluorescencja rentgenowska, wyk. dr Maria Goryl,
- ✓ SEM-EDX (Scanning Electron Microscopy with Energy Dispersive X-Ray Analysis) skaningowa mikroskopia elektronowa z mikrosondą rentgenowską, wyk. Anna Litwin,
- ✓ P-XRF (Portable X-Ray Fluorescence) przenośna fluorescencja rentgenowska, wyk. Anna Litwin,
- ✓ Optyczna Koherencyjna Tomografia (OCT), wyk. prof. dr hab. Piotr Targowski, dr hab. Magdalena Iwanicka, prof. UMK,
- ✓ Interferometria plamkowa (DSPI), wyk. dr Marcin Strojecki.

Oczekiwanie na wyniki zrealizowanych badań w ramach przyznanego dostępu do infrastruktury ERIHS.PL:

- HPLC-MS (High Performance Liquid Chromatography – Mass Spectrometry) chromatografia cieczowa ze spektrometrią mas,
- GC-MS (Gas Chromatography – Mass Spectrometry) chromatografia gazowa ze spektrometrią mas,
- spektroskopia Ramana,
- skaningowa mikroskopia elektronowa ze spektrometrią dyspersji energii SEM-EDS,
- XRPD (X-ray powder diffraction) rentgenowska dyfraktometria proszkowa (selekcjonowanie próbek).

➤ Stopień realizacji etapu: 80%

Badania w ramach ERIHS, które nie przyniosły miarodajnych wyników z powodu specyfiki technologii wykonania obrazów: interferometria plamkowa (DSPI), spektrometria mas z jonizacją w plazmie indukcyjnie sprzężonej po ablacji laserowej (LA-ICP-MS).

Dzięki wykonanym badaniom udało się zrozumieć sposób powstawania obrazów malowanych na szkłe przez Michalinę Janoszanę. Zidentyfikowano używane przez nią pigmenty i prawdopodobne spoiwa. Indywidualny i niepowtarzalny sposób malowania, wypracowany przez artystkę styl i technika w otrzymanych wynikach badawczych przynoszą zaskakujące i niezwykle ciekawe wnioski. Dzięki badaniom mogłam określić paletę artystki i elementy charakterystyczne powtarzające się w obrazach. Niezwykły sposób rozmalowania powierzchni szklanego podobrazia, etapy pracy ale i precyzja ujawnione zostały nie tylko dzięki wynikom badań analitycznych ale także pogłębionej obserwacji pod powiększeniem każdej linii wykonanej przez artystkę, co było możliwe dzięki skonstruowaniu przezroczystego stołu do prac przy tego typu obiektach (o czym więcej w Etapie 4).

Proces wyciągania obrazu z ramy, tak aby awers obrazu był skierowany ku górze (w związku z odspojonymi fragmentami warstwy malarskiej i ryzykiem ich utracenia/przemieszczenia), fot. M. Nowalińska.

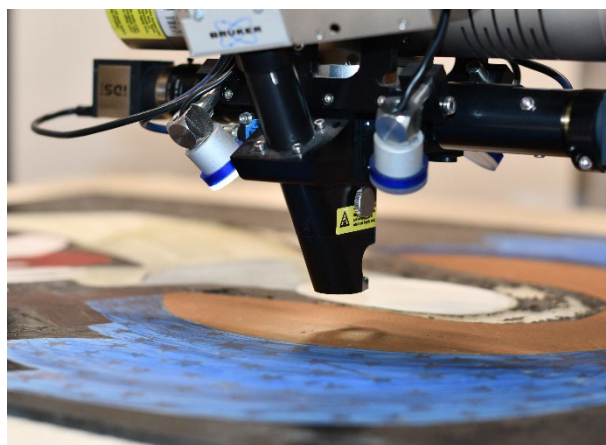
Demontaż obrazu Michaliny Janoszanki „św. Teresa od Dzieciątka Jezus” w kościele św. Anny w Krakowie, fot. M. Goryl

Badanie przenośnym spektrometrem P-XRF obrazu Michaliny Janoszanki, fot. M. Płotek

Stan zachowania czarnej warstwy malarskiej w obrazie Janoszanki „św. Teresa od Dzieciątka Jezus”, KUL, fot. A. Litwin

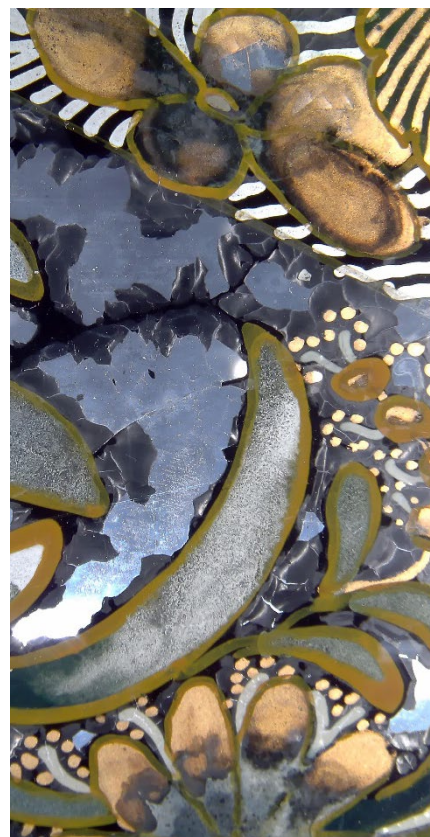

Badanie MA-XRF pozwalające zidentyfikować występujące na obrazie pierwiastki oraz pokazać ich koncentrację, fot. A. Litwin

Etap 4: Stworzenie wstępnego projektu stołu przezroczystego dla prowadzenia prac konserwatorskich przy obrazie na szkłe oraz jego realizacja przy współpracy z Wydziałem Form Przemysłowych ASP w Krakowie.

Aby wykonać jakiegokolwiek działania przy obrazach malowanych na szkło (Hinterglasmalerei) – czy to związane z przeprowadzeniem podstawowej dokumentacji (fotografia rewersu), wykonania badań, czy konserwacji niezbędnym jest posiadanie odpowiedniej infrastruktury do tego typu prac. W związku z dużymi wymiarami obiektów, które badam w ramach przygotowywania rozprawy doktorskiej (ok. 65 x 55 cm) i działaniami podejmowanymi od odwrocia (rewersu) niezbędnym było stworzenie przezroczystego stołu, przez który możliwa będzie obserwacja wszystkiego, co dzieje się po właściwej stronie kompozycji (awersie). Etap ten był możliwy do zrealizowania dzięki nawiązaniu współpracy z Wydziałem Form Przemysłowych ASP w Krakowie. Po wykonaniu przeze mnie wstępnego szkicu stołu i określeniu jego funkcji, stół taki z zamontowaną kamerą/aparatem sterowaną wbudowanym mechanizmem stworzyli: dr Maciej Syrzystie, mgr inż. Jan Madej, Wiesław Bachowski. Przezroczysty szklany stół pozwolił na wykonanie prac przy obrazach na szkło – począwszy od sprawdzenia stanu zachowania, dokumentacji fotograficznej po określenie miejsc pobierania próbek do badań i wykonywania docelowych prac konserwatorskich. Bez takiego stołu żadne działania przy obrazach na szkło nie byłyby możliwe.

➤ Stopień realizacji etapu: 100%

Przezroczysty szklany stół z zamontowaną pod spodem kamerą i systemem poruszania nią, dzięki czemu możliwa jest dokładna obserwacja drobnych dekoracyjnych elementów po stronie awersu (po stronie rewersu widoczna jedynie jednolita czarna farba z tła), kontrola stanu zachowania i działań prowadzonych od rewersu, fot. A. Litwin.

Etap 5: Badania teoretyczne.

Etap ten zakłada znalezienie informacji o profesjonalnym malarstwie na szkłe (w odniesieniu do sztuki Michaliny Janoszanki). W ramach prac w tym etapie poszukuję wiadomości o badaniach malarstwa na szkłe oraz sposobach ich konserwacji (literatura, publikacje, konsultacje), w szczególności twórców tzw. profesjonalnych (nie ludowych). Obecnie gromadzę materiały w tym zakresie, które będą stanowić dla mnie odniesienie w analizie warsztatu Michaliny Janoszanki w pracy doktorskiej oraz źródło wiedzy w kontekście wytypowania materiałów do prac konserwatorskich.

➤ Stopień realizacji etapu: 50%

Etap 6: Rozpoznanie zniszczeń warstwy malarskiej i wyznaczenie najlepszych środków do jej konsolidacji na obrazie *św. Teresa od Dzieciątka Jezus* Michaliny Janoszanki (KUL) na podstawie literatury i testów. Wykonanie badań próbek klejów we współpracy z Uniwersytetem Jagiellońskim (ok. 4 miesiące w komorze starzeniowej). Wykonanie badania OCT próbek na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu.

Analiza stanu zachowania obrazu na szkłe „*św. Teresa od Dzieciątka Jezus*” (KUL) w odniesieniu do dostępnych publikacji oraz wykonanych badań analitycznych pozwoliły na rozpoznanie zniszczeń warstwy malarskiej obrazu. Jego obecny zły stan zachowania zależy głównie od techniki i technologii wykonania, w tym składu spoiwa malarskiego używanych przez Janoszanke farb oraz warunków przechowywania obrazu. Analiza dostępnej literatury w zakresie prac konserwatorskich przy obrazach na szkłe, badania wytypowanych do tego celu konsolidantów warstwy malarskiej i przeprowadzone próby na oryginalnych odspojonych fragmentach warstwy malarskiej pozwoliły na zastosowanie odpowiednich środków do prac konserwatorskich.

Wytypowane środki do prac konserwatorskich (roztwory klejów w odpowiednich stężeniach) zbadano zgodnie z IPB przed i po sztucznym starzeniu w komorze klimatycznej (podwyższona temperatura i wilgotność). Dzięki badaniom wykonanym na Uniwersytecie Jagiellońskim (dr Agata Kubisiak, dr Natalia Janiszewska) udało się określić ich hydrofobowość/hydrofilowość, pomiar grubości warstwy, określenie topografii powierzchni oraz siłę adhezji klejów do szkła. Dzięki badaniu FTIR (WKIRDS ASP w Krakowie, mgr Anna Ryłko, dr Łucja Rodzik-Czałka) udało się zaobserwować różnice w budowie chemicznej badanych spoiw (oczekiwanie na raport). Natomiast badania OCT na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu (prof. dr hab. Piotr Targowski) pozwoliły na obserwację przyczepności łusek warstwy malarskiej do podłoża szklanego (oczekiwanie na raport). Wszystkie te badania pozwoliły na zrozumienie posiadanych właściwości danych klejów i sposobu ich działania, a tym samym na świadome użycie takiego roztworu w przyszłych pracach konserwatorskich, który nie tylko pozwoli na osiągnięcie oczekiwanych efektów w trakcie działań przy obiekcie ale będzie pozytywnie rzutować na stan zachowania obrazu po pracach.

➤ Stopień realizacji etapu: 100% (wykonane badań), wyniki z badań w trakcie opracowywania

Etap 7: Pobranie próbek mikroorganizmów z obrazów na szkle Michaliny Janoszanki i ich badania na Uniwersytecie Jagiellońskim.

Na wybranych fragmentach obrazów na szkle zidentyfikowano obecność mikroorganizmów. Z powierzchni obrazów Michaliny Janoszanki: tektura pleców ramy obrazu „św. Teresa od Dzieciątka Jezus” (KUL), warstwa malarska z obrazu „św. Teresa od Dzieciątka Jezus” (Jezuici) oraz obszar na awersie jednego obrazu ze stacją drogi krzyżowej (Jezuici) pobrano próbki do badań mikrobiologicznych. Badania wykonał dr hab. Rafał Ważny (Plant - Microorganism Interactions Group, Małopolskie Centrum Biotechnologii, Uniwersytet Jagielloński). Badania pozwoliły na identyfikację mikroorganizmów występujących na obrazach na szkle Michaliny Janoszanki.

➤ Stopień realizacji etapu: 100%

Mikroorganizmy obecne na elementach obrazów Michaliny Janoszanki (po lewej tektura pleców ramy z obrazu z KUL, a po prawej warstwa malarska obrazu od krakowskich Jezuitów), fot. A. Litwin.

Etap 8: Wykonanie prób dezynfekcji warstwy malarskiej na szkłe zarażonej mikroorganizmami.

W trakcie prób reakcji oryginalnych odspojonych fragmentów warstwy malarskiej wykazała ona silną reaktywność na wiele rozpuszczalników, które stanowią skład substancji stosowanych do zwalczania mikroorganizmów. Z tego powodu zdecydowałam się na sprawdzenie, czy warstwy malarskie w obrazach na szkłe Michaliny Janoszanki są wrażliwe na alternatywne metody stosowane w ochronie dzieł sztuki przed atakami biologicznymi. Próby takie zostały wykonane w Muzeum Etnograficznym w Krakowie (koordynatorem badań była Agata Barczyńska – główna konserwatorka Muzeum Etnograficznego w Krakowie), umieszczając w dwóch różnych komorach gazowych pobrane próbki zarówno fragmentów warstw malarskich jak i pobranych z obrazów mikroorganizmów. Próby te przyniosły pozytywny rezultat, co pozwoli na zaproponowanie prawidłowej metody działania w wypadku zakażenia mikroorganizmami obrazów malowanych na szkłe.

➤ Stopień realizacji etapu: 100%

PLANOWANE PRACE W RAMACH IPB

Etap 9: Konserwacja obrazu na szkłe Michaliny Janoszanki *św. Teresa od Dzieciątka Jezus* (KUL).

Ze względu na skomplikowane i czasochłonne działania przy obrazie (występowanie na obrazie odspojonej, kruszącej się pod skalpelem warstwy malarskiej) etap ten został już rozpoczęty. Wytypowane konsolidanty do uelastycznienia i podklejenia odspojonych fragmentów warstwy malarskiej stosowane są w zależności od danego opracowywanego obszaru kolorystycznego kompozycji. Wszystkie działania są możliwe do kontrolowania i dokumentowania dzięki prowadzeniu prac na przezroczystym szklanym stole.

➤ Stopień realizacji etapu: 10%

Proces rozpoczęcia prac konserwatorskich przy obrazie na szkło „św. Teresa od Dzieciątka Jezus” (zbiory KUL). Obserwacja działań prowadzonych od rewersu na awersie wyświetlanym na monitorze komputera za pomocą kamery umieszczonej pod szkłem stołu, fot. M. Nowalińska.

Przykład dokumentacji z rozpoczęcia prac konserwatorskich przy obrazie na szkło Michaliny Janoszanki „św. Teresa od Dzieciątka Jezus” (KUL). Widoczne nasycenie matowych obszarów kolorystycznych i zwiększenie jej adhezji do szklanego podłoża, fot. A. Litwin.

PLANOWANE PRACE W RAMACH IPB

Etap 10: Opracowanie zebranych informacji, materiałów, wyników badań i konserwacji.

Etap, w którym powstanie dysertacja doktorska (praca pisemna).

Etap 11: Publikacja/artkuł/prezentacja badań na konferencji.

Etap będący elementem rozpowszechnienia uzyskanych wyników badań/prac.

Oraz kontynuowanie działań rozpoczętych w **Etapie 1, 3 i 5**, zgodnie z IPB.

2024-2025		2025-2026		2026-2027		2027-2028	
semestr 1	semestr 2	semestr 3	semestr 4	semestr 5	semestr 6	semestr 7	semestr 8
Etap 1: Kwerendy archiwalne, konsultacje							
Etap 2: Projekt E-RIHS							
Etap 3: Badania wybranych obrazów na szkłe Michaliny Janoszanki							
	Etap 4: Stół przezroczysty						
	Etap 5: Badania teoretyczne						
		Etap 6: Rozpoznanie zniszczeń i wytypowanie konsolidanta					
		Etap 7: Badania mikroorganizmów na obrazach na szkłe					
		Etap 8: Próby dezynfekcji warstwy malarskiej na szkłe					
				Etap 9: Konserwacja obrazu na szkłe (KUL)			
				Etap 10: Opracowanie – praca pisemna			
						Etap 11: Artykuł/Konferencja	

- etap IPB zrealizowany
- etap IPB do zrealizowania

dr hab. Anna Sękowska, prof. ASP
kierownik Pracowni Konserwacji i Restauracji Malowideł na Płótnie
Wydział Konserwacji i Restauracji Dzieł Sztuki
Akademia Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie
asekowska@asp.krakow.pl

Kraków, 09.04.2026

Opinia promotora dotycząca stopnia realizacji Indywidualnego Planu Badawczego

Praca doktorska mgr Anny Litwin skupia się na trzech zasadniczych aspektach związanych z życiem i twórczością Michaliny Janoszanki, badaniami fizyko-chemicznymi jej obrazów malowanych na szkłe, celem poznania autorskiej techniki i technologii i wreszcie konserwacją jednego z nich – *św. Teresy od Dzieciątka Jezus* ze zbiorów Muzeum Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Obrazu o specyficznych zniszczeniach warstwy malarskiej, występujących głównie w obszarze czarnego tła, obserwowanych także na innych jej dziełach. Złożoność zagadnień konserwatorskich tego typu prac malarskich o szklanym podobrazu stanowi niemałe wyzwanie, szczególnie przy braku zarówno doświadczonych w tej materii konserwatorów jak i znikomej literatury przedmiotu.

Konieczność prowadzenia przez Doktorantkę długotrwałych badań skutkowałą zmianami w harmonogramie IPB i uzyskaniem zgody na dodatkowy rok studiów. W ciągu dwóch lat udało się jej zrealizować wszystkie z zaplanowanych pięciu etapów – opisanych w przedłożonym sprawozdaniu do Oceny Śródkresowej: *Projekt E-RIHS, Stół przezroczysty, Rozpoznanie zniszczeń i wytypowanie konsolidanta, Badania mikroorganizmów na odrazach na szkłe, Próby dezynfekcji warstwy malarskiej na szkłe*. Rozpocząć trzy kolejne (i niemal zakończyć jeden z nich): *Kwerendy archiwalne i konsultacje, Badania wybranych obrazów na szkłe Michaliny Janoszanki, Badania teoretyczne*. A także rozpocząć jeden z etapów zaplanowanych na kolejny rok: *Konserwację obrazu na szkłe (KUL)*. Czyli Indywidualny Plan Badawczy przewidziany na dwa lata został wykonany w ponad 100%.

Muszę również wspomnieć o wielkiej pracowitości i zaangażowaniu Doktorantki, co gwarantuje terminowe złożenie rozprawy doktorskiej.

Sękowska